

Sygn.akt III AUa 1216/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Sławomir Bagiński (spr.)

Sędziowie: SO del. Teresa Suchcicka

SA Barbara Orechwa-Zawadzka

Protokolant: Emilia Janucik

po rozpoznaniu na rozprawie 21 kwietnia 2016 r. w B.

sprawy z odwołania K. I.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawczyni K. I.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z 17 września 2015 r. sygn. akt V U 842/15

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1216/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 14 maja 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił K. I. przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach, z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., po. 748). Organ rentowy wskazał, że wnioskodawczyni nie udokumentowała okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wynoszącego co najmniej 15 lat. Nie uznał za taki okresów zatrudnienia w M. w B.

- od 1 września 1976 r. do 27 lutego 1984 r.

- od 10 kwietnia 1986 r. do 2 grudnia 1986 r.

- od 2 listopada 1988 r. do 31 grudnia 1998 r.

na podstawie świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z 7 maja 2009 r., ponieważ jest ono tożsame ze świadectwem wykonywania prac w szczególnych warunkach przedłożonym w 2012 r. Powyższe okresy były już rozpatrywane przez organ rentowy i decyzją z 21 marca 2012 r. Wówczas odmówiono wnioskodawczyni prawa do

emerytury, a prawidłowość tej decyzji została potwierdzona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 17 kwietnia 2014 r.

K. I. złożyła odwołanie od decyzji z 14.05.2015 r. Wniosła o jej zmianę i przyznanie emerytury zgodnie z wnioskiem. W odwołaniu wskazała, że w tym samym czasie na tym samym stanowisku pracy, w tym samym zakładzie pracy pracowała jednocześnie z K. Ł., Z. G., R. B., L. M., E. G., T. F., H. N., E. S., H. Ł. i W. Z., które otrzymują wcześniejszą emeryturę.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. Powołał się na argumentację taką jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z 17.09.2015 r. oddalił odwołanie

Podstawą tego wyroku stały się następujące ustalenia faktyczne: K. I. urodziła się (...) Wykazała łącznie 22 lata 7 miesięcy i 5 dni okresów ubezpieczenia. Nie jest członkiem OFE. W dniu 27 kwietnia 2015 r. złożyła wniosek o emeryturę, po rozpoznaniu którego Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z 14 maja 2015 r., obecnie zaskarżoną, odmówił jej przyznania prawa do emerytury z uwagi na niewykazanie 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy wskazał, że po raz pierwszy wnioskodawczyni wystąpiła z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury 1 lutego 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z 21 marca 2012 r. odmówił jej prawa do emerytury ponieważ nie wykazała 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Wyrokiem z 7 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił odwołanie, natomiast Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z 3 września 2013 r. oddalił apelację K. I. od wyroku Sądu Okręgowego. Sądy obu instancji uznały, że wnioskodawczyni we wskazywanych przez nią okresach tj.:

- od 1 września 1976 r. do 27 lutego 1984 r.
- od 10 kwietnia 1986 r. do 2 grudnia 1986 r.
- od 2 listopada 1988 r. do 31 grudnia 1998 r.

nie pracowała w szczególnych warunkach. Była zatrudniona w charakterze laboranta w (...) Spółdzielni (...) w B., obecnie (...) sp. z o.o. Miejsmem jej pracy było laboratorium. Kierownik laboratorium zlecał jej pracę, która polegała na wykonywaniu normalizacji mleka i produktów mlecznych oraz na badaniu mleka i zawartości tłuszczu. Wnioskodawczyni pobierała do badania próbki mleka z punktów skupu i z innych mleczarni oraz działów istniejących w zakładzie prac, tj. z działów odbierania mleka oraz kotłowni, hydroforni, oczyszczalni ścieków. Następnie wykonywała analizy mleka i wyrobów gotowych na zawartość tłuszczów i kwasów. Codziennie wykonywała około 1200 różnych prób. Badala również wodę kotłową na zawartość żelaza, myła butelki do pobierania próbek, sprawdzała skuteczność mycia cystern do przewozu mleka. W trakcie postępowania dowodowego przesłuchano trzech świadków – T. P., K. Ł. i L. R., dopuszczono dowód z akt osobowych wnioskodawczyni oraz z opinii biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że Sądy obu instancji, poprzednio rozpoznając sprawę, nie uznały pracy wnioskodawczyni za pracę z wykazu A do rozporządzenia powołanego wyżej, dział XIV, pkt 24, tj., że praca ta stanowić miała kontrolę jakości produkcji.

Sądu Okręgowego stwierdził, że obecny spór dotyczy tych samych okresów pracy, które były przedmiotem rozpoznania w poprzednim postępowaniu przed organem rentowym jak i przed sądami obu instancji. Do wniosku z 27 kwietnia 2015 r., po rozpoznaniu którego wydano obecnie zaskarżoną decyzję, wnioskodawczyni dołączyła świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z 7 maja 2009 r. (k. 7 akt ZUS), które w swej treści co do poświadczenia wykonywania przez wnioskodawczynię prac w warunkach szczególnych jest identyczne z tym, które było przedmiotem

rozpoznania w sprawie prawomocnie zakończonej, a wyżej omówionej, (k. 7 akt ZUS założonych na podstawie wniosku z dnia 1 lutego 2012 r. okresu).

Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołująca się wносиła ponadto o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków P. Ż., T. Pług, M. K., E. M., E. S., H. Ł. i W. Z. na okoliczność, że wymienione przez nią w obecnie rozpoznawanym odwołaniu osoby, które w tym samym czasie na tym samym stanowisku pracy, w tym samym zakładzie pracy pracowały razem z nią, są uprawnione do wcześniejszej emerytury. K. I. cofnęła wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań T. P., P. Ż. i M. K.. Co do przesłuchania w charakterze świadków pozostałych osób wskazanych w odwołaniu tj. E. M., E. S., H. Ł. i W. Z., podtrzymała wniosek i dodatkowo wносиła o dopuszczenie dowodu z zeznań R. B.. Wyjaśniła, że osoby te mają potwierdzić jakiego rodzaju czynności wykonywała odwołująca w spornych okresach pracy i że osoby te, wykonujące te same czynności co odwołująca, pobierają świadczenia z tytułu wcześniejszej emerytury. Jednocześnie odwołująca potwierdziła, że faktycznie wykonywała takie czynności jak wskazywała w poprzednio rozpoznanej sprawie VU 663/12 Sądu Okręgowego w Białymstoku, a które potwierdzili przesłuchani w ww. sprawie świadkowie tj. T. P., L. R. i K. Ł. (k.48).

Sąd Okręgowy oddalił ten wniosek dowodowy bowiem przy powyższym, podtrzymanym stanowisku odwołującej co do rodzaju i wymiaru czasowego wykonywanych przez nią czynności (połowa czasu pracy na pobieranie prób i połowa na prace w laboratorium) okoliczności te pozostawały poza sporem i zostały ustalone w poprzednio rozpoznawanej sprawie. Okoliczności dotyczące przyznania prawa do emerytury innym osobom Sąd Okręgowy uznał za nieprzydatne do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd Okręgowy stwierdził, że K. I. przesłuchana w charakterze strony zeznała, że podtrzymuje swoje wyjaśnienia złożone w sprawie VU 663/12 Sądu Okręgowego w Białymstoku. Wskazała, że pracę laborantki wykonywała w pomieszczeniu laboratoryjnym, w którym panowały złe warunki pracy. Praca ta zajmowała jej połowę czasu pracy, a drugą połowę zajmowało pobieranie prób. Zeznała, że skoro ona nie może uzyskać prawa do wcześniejszej emerytury, prawo to powinno być odebrane innym wskazanym przez nią osobom (k. 49).

W ocenie Sądu Okręgowego prawidłowe rozstrzygnięcie niniejszej sprawy nie jest możliwe bez uwzględnienia, że prawo do wcześniejszej emerytury wnioskodawczyni zostało wcześniej przesądzone decyzją organu rentowego i orzeczeniami sądów obu instancji. Ponadto podkreślił, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydając decyzję będącą przedmiotem niniejszego postępowania nie oparł się o treść art. 114 ustawy emerytalnej.

Sąd Okręgowy szeroko zaprezentował stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniach z: 29.03.2012 r. (LEX nr 1214545), 19.01.1984 r. (III URN 131/83), i 1312.2005 r. (II UK 61/05).

W nawiązaniu do zaprezentowanych orzeczeń Sądu Najwyższego sąd pierwszej instancji stwierdził, że w rezultacie w sytuacji, gdy występując z kolejnym wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach wnioskodawczyni nie wskazywała na zmianę okoliczności zaistniałą po wydaniu poprzedniej decyzji odmownej organu rentowego, od której odwołanie zostało oddalone prawomocnym wyrokiem sądowym, lecz domagała się ponownej oceny jej prawa do dochodzonego świadczenia z uwzględnieniem okresu zatrudnienia uprzednio nieuznanego za pracę w szczególnych warunkach, jej wniosek należało traktować jako złożony w trybie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej. Jeśli zatem organ rentowy nie stwierdził zaistnienia określonych w tym przepisie przesłanek do wznowienia postępowania, powinien wydać decyzję odmawiającą ponownego ustalenia prawa wnioskodawczyni do wcześniejszej emerytury. Skoro wydał decyzję odmawiającą prawa do świadczenia, należy przyjąć, że doszło do wznowienia postępowania w sprawie i ponownego rozważenia przez organ rentowy zasadności roszczeń emerytalnych wnioskodawczyni. Rozpoznając odwołanie od zaskarżonej decyzji sąd powinien zatem skontrolować w pierwszej kolejności dopuszczalność przedmiotowego wniosku w świetle art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, a w razie uznania spełnienia przez wnioskodawczynię warunków wynikających z tego przepisu – dokonać ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy, z uwzględnieniem przedłożonych przez nią nowych dowodów i na tej podstawie ponownie ocenić roszczenia emerytalne w świetle właściwych przepisów prawa materialnego.

W ocenie sądu pierwszej instancji wnioskodawczyni ponownie wnosząc o przyznanie prawa do emerytury, przedłożyła świadectwo pracy wykonywanej w szczególnych warunkach z 7 maja 2009 r., którego nie składała w poprzednim postępowaniu, oraz wnosząc o dopuszczenie dowodów z zeznań świadków wskazała, że osobom przez nią wymienionym, z których część pracowała na analogicznych stanowiskach przyznano wcześniejszą emeryturę. Okoliczności te wskazują wprawdzie na zdarzenia istniejące przed wydaniem poprzedniej decyzji, co uzasadnia ponowne rozpatrzenie prawa do emerytury w rozumieniu art. 114 ust 1 ustawy emerytalnej, jednak nie dają podstawy do ustalenia, że w spornych okresach wnioskodawczyni wykonywała pracę w szczególnych warunkach.

Zdaniem sądu pierwszej instancji wskazywane przez wnioskodawczynię dowody nie "ujawniły" okoliczności, które nie byłyby znane w poprzednim postępowaniu, w którym odmówiono K. I. uwzględnienia stażu pracy w warunkach szczególnych w okresach wskazanych w złożonym obecnie świadectwie pracy z 7 maja 2009 r. Świadectwo to jest tożsame co do wskazanych okresów pracy w warunkach szczególnych z tym, które było złożone w poprzednim postępowaniu. Zatem podane okoliczności stanowiły element stanu faktycznego sprawy w poprzednim postępowaniu, zakończonym ostatecznie wydaniem prawomocnego wyroku przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku w sprawie III AUa 280/13. Nowe okoliczności, w postaci świadectwa pracy w szczególnych warunkach, jak również nabycie przez inne osoby prawa do wcześniejszej emerytury nie mogą zmienić tej oceny. Świadectwo pracy w szczególnych warunkach jest dokumentem prywatnym. Nie łączy się z domniemaniem prawdziwości treści w nim zawartej. Oznacza to, że świadectwo to nie przesądza o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, gdy na podstawie innych dowodów można wyprowadzić jednoznacznie przeciwny wniosek (wyrok SN z dnia 5 października 2011 r., II UK 43/11, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2005r., II UK 15/05 oraz wyroki tego Sądu z dnia 3 października 2000 r., I CKN 804/98, z dnia 30 czerwca 2004 r., IV CK 474/03, z dnia 9 kwietnia 2009 r., I UK 316/08, z dnia 6 stycznia 2009 r., II UK 117/08, z dnia

27 lipca 2010 r., II CSK 119/10). W rezultacie Sąd Okręgowy uznał, że skoro praca wnioskodawczyni w spornym okresie nie spełniała przesłanek wskazanych w poz. 24, działu XIV, załącznika A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., to zrozumiałe jest, że oceny tej nie może zmienić nieprawidłowo wystawione świadectwo pracy w szczególnych warunkach.

Podobnie, zdaniem sądu pierwszej instancji, nie ma racji wnioskodawczyni, gdy powołuje się na przyznanie wcześniejszej emerytury innym pracownikom. Proces subsumpcji ma charakter zindywidualizowany, a wykładnię obowiązujących przepisów cechuje obiektywizm. Oznacza to, że przyznawanie prawa do emerytury nie może być uzależnione od czynników relatywnych. Wadliwe uznanie uprawnień emerytalnych nie może być powodem do powielania ewentualnych nieprawidłowości.

Apelację od tego wyroku wniosła odwołująca się. Wyrok zaskarżyła w całości. Wniosła uwzględnienie apelacji i przyznanie prawa do emerytury.

Skarżąca zarzuciła, że Sąd Okręgowy nie uwzględnił zarzutu do opinii biegłego J. D., który poświadczył nieprawdę o ocenie jej pracy, gdyż taką samą pracę w innej opinii dotyczącej innej osoby uznał za pracę w warunkach szczególnych. Skarżąca podała, że jej koleżanki pracujące wspólnie z nią w tym samym czasie i wykonujące tę samą pracę otrzymały emeryturę. Ponadto skarżąca szczegółowo opisała rodzaj wykonywanych przez nią czynności i warunki pracy. Podała, że pomieszczenie laboratorium znajdowało się bezpośrednio na dziale produkcyjnym. Pomieszczenie to nie spełniało warunków bezpieczeństwa pracy.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie jest zasadna. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia dokonane przez sąd pierwszej instancji i przyjmuje je za własne. Ustalenia dokonane przez Sąd Okręgowy oparte zostały na prawidłowo ocenionym materiale sprawy.

Apelacja nie podważa skutecznie tych ustaleń.

Słusznie Sąd Okręgowy uznał, że ocena prawidłowości zaskarżonej decyzji powinna być przeprowadzona w kontekście przesłanek przewidzianych w art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej.

Z przepisu tego wynika, że przesłankami ponownej oceny uprawnień wnioskodawczyni są „nowe dowody” lub „ujawnione okoliczności” istniejące przed podjęciem decyzji organu rentowego i mające wpływ na ustalenie prawa do emerytury. W orzecznictwie wielokrotnie podkreślano, że organ rentowy bez przedstawienia nowych dowodów nie ma prawa do zmiany decyzji pierwotnej, jedynie na podstawie odmiennej oceny dowodów (zob. uchwała składu 7 sędziów z 5.06.2003 r. III UZP 5/03 ((...) 2003, nr 18, poz. 442).

Natomiast przedstawienie nowych dowodów, aby mogło być skuteczne, to jest aby mogło doprowadzić do przyznania prawa do świadczenia, powinno prowadzić do zmiany ustalonych poprzednio ustaleń faktycznych.

Na podstawie nowych dowodów powinno dojść do uzupełnienia okoliczności faktycznych o nowe nieprzedstawione- nierozważane uprzednio lub zmiany poprzednich ustaleń, poprzez ponowną ocenę dowodów. Wzruszenie poprzedniego rozstrzygnięcia może nastąpić w sytuacji przedstawienia nowych dowodów, podważających wiarygodność uprzednio zgromadzonego materiału dowodowego. Tymczasem dowody przedstawione w niniejszym postępowaniu nie podważają dokonanych ustaleń dokonanych poprzednio.

Po pierwsze. Świadczenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach jest prawie identyczne w swej treści jak świadczenie ocenione w sprawie V U 663/12. Nie można stwierdzić aby jakiegokolwiek względy przemawiały za jego większą mocą dowodową od świadectwa przedstawionego wcześniej. Tym bardziej, że zakres wykonywanej pracy został ustalony na podstawie twierdzeń wnioskodawczyni i zeznań świadków.

Po drugie, co ma kluczowe znaczenie dla niniejszej sprawy, nowe dowody powinny doprowadzić do zmiany poprzednio dokonanych ustaleń faktycznych. Natomiast jeżeli dowody te miałyby doprowadzić do takich samych ustaleń jak poprzednio, to nie można dokonać ponownego ustalenia prawa do świadczenia przy zastosowaniu art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej. Prowadziłoby to bowiem zmiany kwalifikacji prawnej tego samego stanu faktycznego. W niniejszej sprawie, mając na względzie okoliczność, że prawidłowość decyzji z 21.03.2012 r., została potwierdzona w postępowaniu sądowym, zmiana oceny prawnej takiego samego stanu faktycznego prowadziła by do niedopuszczalnego podważenia prawomocności wyroku sądu. Prawidłowo zatem Sąd Okręgowy uznał, że wnioski o przesłuchanie świadków podlegały oddaleniu skoro mieli oni zeznać zgodnie z twierdzeniem wnioskodawczyni co rodzaju i sposobu wykonywania pracy, a nie różniło się to od ustaleń dokonanych w poprzednim postępowaniu.

Nie jest też skuteczny zarzut dotyczący opinii biegłego. W istocie zmierza on do podważenia oceny tego dowodu dokonanej przez Sąd Okręgowy w Białymstoku w sprawie III AUa 280/13. Ocena ta była dokonywana wówczas przez sąd pierwszej instancji i nie została też zakwestionowana przez sąd drugiej instancji. Nie ma podstaw do jej podważania w niniejszym postępowaniu. Sama ocena prawidłowości opinii wobec niezmienionych twierdzeń wnioskodawczyni, co do okoliczności faktycznych oznacza, że dotyczyła by okoliczności (sprawy) powstałych po wydaniu decyzji. Z tego względu nie byłaby możliwa na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej. Przepis ten mówi bowiem o okolicznościach istniejących przed wydaniem tej decyzji.

Wskazać też należy, że przyznanie świadczenia innym osobom, które według wnioskodawczyni, pracowały w takich samych warunkach jak ona i w tym samym okresie, stanowi niewątpliwie istotny argument o charakterze sprawiedliwościowym. Słuszny jest postulat aby orzecznictwo organów rentowych, a w szczególności orzecznictwo sądowe było jednolite. Rozbieżne orzeczenia w tych samych stanach faktycznych i prawnych rodzą poczucie krzywdy. Przyznanie prawa do świadczenia osobom pracującym w podobnych lub takich samych warunkach jak wnioskodawczyni nie musi jednak oznaczać, że decyzje wydane w tych innych sprawach były prawidłowe. Sprawy te mogły się też częściowo różnić pod względem ustaleń faktycznych. Sąd wydaje wyrok w odniesieniu do konkretnych okoliczności faktycznych i sytuacji procesowej stron. Wydanie wyroku w innej podobnej sprawie, z punktu widzenia

formalnego, może być jedynie argumentem na rzecz dokonania analogicznej wykładni prawa. Na przykład co do kwalifikacji określonej pracy jako pracy w szczególnych warunkach.

W niniejszej sprawie prawo zostało zastosowane prawidłowo. Apelacja nie podważa prawidłowości rozumowania przeprowadzonego przez sąd pierwszej instancji.

W tym stanie rzeczy na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono jak w wyroku.